Ч. 232 Неділя 16 (28) жовтня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Старостввах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Димісия Капривіого.

Чи мав би кн. Бісмарк обняти знову уряд німецкого канцлера? Єго наслідник дотеперішний канцлер німецкої держави ґраф Каприві подав ся до димісиї і цісар німецкий єї приняв.

Що стало ся в німецкій столици, в німецкій державі, що так нагло спонукало димісию канцлера, поки що не знати; але ціла Европа стоїть тепер під вражінєм сего на всякий случай незвичайного факту і все одно, чи прийшов би кн. Бісмарк, чи, як кажуть, ґр. Цедліц, бувший міністер просьвіти, на разі не зміняє се того вражіня.

Ще вчера в полудне розійшла ся була в Берлині чутка, що Каприві і президент пруского міністерства ґр. Айленбурґ подали ся до димісиї і цісар Вільгельм приймив подане Капривіого, а подане Айленбурґа мабуть не приймив. Розійшлась була також чутка, що покликано до Берлина намістника Альзациї і Льотарингії кн. Гогенльоге.

Вже в полудне підчас богослуженя за здоровлє царя в росийскій каплици запримічено, що цісар виглядав чогось дуже поважно, але се приписувано сумній причині богослуженя. Ніхто однакож не сподівав ся того, що стало ся звістно було вправді, що межи цісарем а єго канцлером єсть якесь напружене, викликане справою закона против елєментів стремлячих до перевороту, але о димісиї канцлера ніхто й не думав, тим більше, що ще вчера в полудне говорено в міродайних кругах, що межи канцлером а цісарем і другими міністрами прийшло до повної згоди і порозуміня.

Загально говорять, що причиною димісиї ґр. Капривіого єсть опір, який ставив канцлер цісареви в справі заведеня закона против соціялістів. При тім мусіло прийти і до якогось особистого конфлікту межи цісарем а єго канцлером, коли димісия наступила так скоро і несподівано. Каприві подавши ся до димісиї, складав зараз пращальні візити міродайним особам.

З Берлина доносять ще в сій справі: Каприві просив о димісию ще ві второк, але цісар відвідав єго і намовив взяти подане назад, заявляючи заразом, що годить ся на єго проґраму акциї. В Лілієнбурзі довідав ся цісар о нападах Köln. Ztg. та инших ґазет стоячих в звязи з правительственним бюром кореспонденцийним на президента міністрів Айленбурґа і від сеї пори датує ся зміна. — Додати тут потреба, що межи Капривіом а Айленбурґом були вже від довшого часу непорозуміня. — Каприві подав ся знову до димісиї, а цісар тогди вже єї приймив. Кажуть, що наслідником Капривіого буде Цедліц або міністер війни ґен. Бронсарт, або може й пруский міністер скарбу Мікель.

Кн. Бісмарк може в души радувати ся; єго наслідник ґенерал а пізнійше ґраф Каприві не довго загрів по нім місця. Ласка цісарска, яка зразу окружала нового канцлера, борзо змінила ся; ґр. Каприві був несповна пят літ канцлером.

Найбільшої ласки цісарскої зазнав Каприві в 1891 р. Було то дня 19 грудня. Цісар перебував тогди в Тельтові на посьвящению будинку провінционального сойму бранденбурґскої провінциї. Як-раз в ту пору наспіла вість, що парлямент ухвалив угоди торговельні. Цісар був тим дуже урадований і сказав, що єсть то велика заслуга ґен. Капривіого, котрий бистрим своїм поглядом політичним, зрозумів небезпечність і умів відвернути єї від держави. Заключенє угод торговельних можна назвати найважнійшим фактом теперішної доби. Мимо підозріня і трудности, які ставлено мому канцлерови і моїм дорадникам взагалі, удало ся повести вітчину на нову дорогу. „Я переконаний, що не лиш наша вітчина, але й міліони людий в державах, що стоять з нами в звязи митовій, будуть благословити сей день. А єсть то заслуга ґен. Капривіого“. Цісар закінчив свою бесіду словами: Ґраф Каприві най жиє! — Від сего часу став ґен. Каприві ґрафом.

Ґр. Каприві став канцлером німецкої державн по уступленю кн. Бісмарка в марті 1890 р. Ґр. Юрий Лев Каприві родив ся в лютім 1831 р. в Берлині, де єго батько був тайним радником висшого трибуналу. По скінченю студий ґімназияльних вступив він 1849 р. до полку ім. цісаря Франц Йосифа а в 1866 р. був придїлений до ґен. штабу в ранзї майора. По французско-німецкій війнї іменовано єго полковником а в 1888 р. віддано єму управу адміністрациї, внаслідок чого іменовано єго віцеадміралом. По смерти цісаря Фридриха III. уступив він був з сеї посади, бо як кажуть, не годив ся на розширенє маринарки і відлученя головної команди маринарки від адміністрациї. Яко шеф адміністрациї мав він нагоду промавляти часто в парляменті, де давав завсїгди дуже точні і ясні поясненя. В справах кольоніяльної політики держав ся він завсїгди з боку. На поле політичне в тих часах не пускав ся він нїколи, а поза парляментом імя єго мало було звістне. Кажуть навіть, що тогди, коли цісар Вільгельм вибрав був собі єго на канцлера, межи ним а цісарем

74)

Матій Сандорф.

(Повість Юлія Верна).

(Дальше).

Вздож берега, при обніжу малих видм, зарослих мастиксовими деревами і тамариндами видко було намети з небіленого полотна з жовтими пасами; був то дуар [1]), зложений може з яких двайцять ґурбій. Дуар той виглядав як би величезний арабский бурнус, кинений в неладі на землю. По за фалдами того бурнуса пасли ся вівці та кози. Здалека виглядали они, як би яке грубе, чорне гайвороне, що розлетить ся на всі боки від першого вистрілу. Над берегом, до котрого приставали кораблї, лежало кільканайцять верблюдів та жували або повитягали ся в піску.

Доктор, переїзджаючи попри пристань в Сіді-Юсуф, міг побачити, як з кораблів зносили амуніцию та зброю а навіть і кілька малих пушок польних. Пристань в Сіді-Юсуф, положена побіч граничного побережа туніскої реґенциї, надавала ся дуже добре до достави такої контрабанди.

Люїджі звернув також увагу доктора на виношенє тих предметів на беріг сего побережа.

— То, видиш, — каже єму доктор — коли не ошибаю ся, відбирають Араби сей матеріял воєнний. Я вже знаю досить богато і не дам ся тим успокоїти, що та зброя єсть призначена для мешканців в горах, щоби они мали чим боронити ся від француского войска, котре прийшло тепер до Тунезиї. На жаль, треба припускати, що та достава відбуває ся на рахунок численних союзників Сенуситів, тих розбишаків, що тепер зачинають збирати ся на киренейскім півострові. Мені видить ся, що межи тими Арабами єсть далеко більше лиць із середини Африки, як з тунезийских провінций.

А хиба-ж власти реґенциї, а бодай француські власти не противлять ся сему перепачкованю зброї і амуниції? — спитав Люїджі.

В Тунісі ледви чи й знають, що діє ся по сім боці пригірка Бон — відповів доктор, а коли Французи й стануть панами в Тунезиї, то все-таки можна побоювати ся, що всхідні зубоча Джебелів, довго що останутъ ся самостійними. Але що буде, то буде, а ті товари мені дуже підозріні і коли-б так скорість нашого „Феррата“ не забезпечувала нас від нападу, то онта фльотиля певно би зараз кинула ся на нас.

Коли у Арабів була дійстно така думка, яку їм доктор підсував, то не було чого боятн ся. Паровий яхт переплив в несповна пів години пристань в Сіді-Юсуф. Допливши до пригірка Бон, що так масивно висуває ся з туніского краю, обплив скоренько морску ліхтарню, котра стоїть на самім кінци чудно уґрупованих скал.

Повною скоростию поплив „Феррато“ туніским заливом, що лежить межи пригірками Бон а Картаґо. По лївім єго боці тягне ся ряд гір: Джебель Бон-Карнїн, Джебель Роса і Джебель Цаґван та кілька осель розкинених по ярах. По правім боці ясніло в повнім сьвітлї арабского касба [2]) сьвяте місто Сіді-Бу-Саід, котре єсть може передмістєм старої Картаґіни [3]). Дальше по за ним виринав Туніс, біліючись в сьвітлї сонця над озером Багіра, трохи позаду за тим раменем, котре витягає Ля Ґулєтта до всїх, котрих тут привозять европейскі кораблї пакетові.

[1]) Дуар значить тілько що табор, в котрім єсть намет головного команданта, а доокола котрого розставляють ся другі намети відділами або ґурбіями.

[2]) „Касба“ або „касоба“ — палата давного альжірского або туніского бея, а „бей“ або „дей“ єсть титул, котрий значить тілько, що наше слово „князь“.

[3]) Картаґо або Картаґіна було в дуже давних часах великим і богатим містом купецким, котре довгі лїта вело борбу з Римом о панованє над Середземним морем. Картаґіньский вожд, Ганнібаль зайшов був з войском аж до Риму, але остаточно Римляни побідили і збурили до тла Картаґіну. Нині з неї ледви сліди видко.

не було великої згоди. Яко канцлер нїмецкої держави сповняв він точно і совістно свій обовязок. але не зазначив ся нїчим яко великий політик, а був більше лиш вірним слугою цїсаря.

Перегляд полїтичний.

В Чернівцях вибрано послом до Ради державної на місце помершого пос. Ваґнера, лїберального кандидата дра Ротта. Противником его був кандидат румунської партиї бар. Мустаца. На 1657 голосуючих одержав др. Йосиф Ротт 1089 голосів, а бар. Мустаца 563. Дра Ротта вибрано отже значною більшостию бо 240 голосами понад абсолютну більшість.

В комісиї економічній вела ся вчера нарада над петициями більших міст, між иншими Львова, Черновець і Кракова в справі дозволеня привозу худоби з Румунії. Референт Просковец поставив внесене, щоби над сими петициями перейти до порядку дневного, а скликати анкету, котра радила би над тим, що зробити би, щоби мясо подешевіло.

Коли повірити вістям заграничних ґазет, то в Росиї зачинає ся проявляти рух революцийний, котрого цїлию було би скористати з евентуальної зміни престола і довести до заведеня конституциї. Ото доносять з Петербурга, що в понедїлок розіслано там до многих, дуже поважних людий відозву „Народної ради" змісту социяльно-демократичного, в котрій ставить ся такі жаданя: загального права голосованя, независимости судейскої і свободи праси. Відозва звертає при тім увагу, що теперішна пора єсть дуже догідна до осягненя вищої цїли.

Після вістий з Льондону занедужала цариця так сильно, що не може сама без помочи ходити.

З поля хіньско-япаньскої війни доносять, що один корпус япаньский вийшов тепер на беріг коло форту Артура а другий вступив до Манджуриї.

Новинки.

Львів дня 27 жовтня.

— **Запомоги для бурс.** З фонду в сумі 4000 зр., призначеного на запомоги для бурс признав Видїл краєвий в порозуміню з краєвою Радою шкільною: Польскій бурсї ім. Якубовича в Бережанах 300 злр., рускій бурсї в Бережанах 100 злр., польскій в Ярославі 250 злр., польскій бурсї в Перемишли 300 злр., рускій бурсї в Перемишли 250 зр., бурсї в Решові 200 зр., бурсї в Самборі 300 зр., бурсї рускій і польскій в Станїславові по 200 зр., рускій бурсї в Тернополи 200 зр., польскій бурсї в Тернополи 450 зр., бурсї в Тарнові 300 зр., у Вадовичах 300 зр., рускій бурсї Тов. педаґоґічного у Львові 300 зр., християньскій в Бродах 150 зр., польскій в Коломиї 200 зр.

— **Маляр фалшував банкноти.** Громада малярів у Монахові здивувала ся дуже, дізнавшись, що жила з товаришем, котрий фалшував банкноти. Єсть то маляр з Угорщини Бальоґ, котрого казали австрийскі власти увязнити, бо сфалшував десяток на 100.000 зр.

— **В поспіху.** На двірци зелїзницї у Львові в саму пору, коли люди тиснули ся у двері виходові, хотів лякерник зелїзничий Тома Стефановский чим скорше передістати ся крізь товпу. Притім стиснули его люди так сильно, що ему пукла оболона в череві і він на місци погиб. Мав 64 роки. А міг був ще жити, як би був не спішив ся.

— **Убийство** в Лозівці, про котре ми вчера згадували, описує так львівский Przegląd: „Селяни лозовецкі пасли від кількох тиждњів свою худобу на луцї посесора Плебанівки Осипа Калиневича. Економ посесора М. Твардиєвич, 36-лїтний, неженатий чоловік, часто взивав пастухів, щоби не пасли, і грозив, але надармо, бо селяни казали їм пасти, а як би економ проганяв їх, дати знати до села, а они собі з ним суд зроблять. З суботи на недїлю тому тиждень, вечером Твардиєвич побив тростиною опірного пастуха і вигнав з луки. Пастух з криком „Засї мене бити!" побіг у село. Економ сїв на візок і селем Лозівкою їхав з двораками до дому. При вїздї до села заступила ему дорогу товпа селян з друками і взвала его злїзти з воза. Хлопи кричали: „Бив-єсь пастуха, ми собі зробимо суд!", а баби заохочували: „Забийте го!" Твардиєвич оправдував ся обіцював нагородити пастуха, та дарма: хлопи звалили его на землю і почали друками окладати а в додатку поломили руки й ноги. Арендар арендариха і кількох двораків старались економ оборонити, але годї було. Коли селяни відійшли полишаючи економа в калюжи крови, прийшл к нему одна жінка, давна его служниця, підняла его і взяла ся провадити его до коршми. Нараз вискочив один хлоп і крикнувши: „Ти, злодію ще ходиш? я в кримінали ще не був!" розчерепив ему рискалем голову. Економ упав на місци трупом". — Нам доносять з Плебанівки, що Твардиєвич мав стрільбу при собі, коли его напали селяни на поли, відобрали стрільбу і убили. Вже увязнено девять убийників, найбільше молодих парібків і відставлено до повітового суду. Та справа сьвідчить о здичіню селян. Таке н водить ся у розумних і добрих людий.

— **Княжна ді Сантона,** колись дуже богата пані, котрої маєток цїнили на 100 мілїонів пе сетів, померла сими днями в Мадритї в Іспанії найбільшій нуждї. Величезний свій маєток стр тилр до послїдного гроша, бо любила бути вел кою добродїйкою, а кромі того мала богато про цесів з родиною. Треба їй признати, що на до брі цїли гроша не жалувала. Коли в р. 1865 ви бухла в Мадритї холера, то на борбу з то пошестию видала княжна кілька мілїонів і сам трохи не набавила ся холери, відвиджуючи хо рих. За ту заслугу дістала високий ордер. кілька лїт пізнїйше заложила шпиталь імени Іс са, на що видала кілька мілїонів. Але той шп таль спродали потім на лїцитациї. Видавала та кож гроші на полїтичні партиї. Бажала бачит на престолї родину Бурбонів, чого однак не ді дала ся до смерти, і видала на се також кілька м лїонів. Раз принесли їй на продаж брилянти з мілїон песетів, котрі спродавала зубожіла дам Княжна післала їй мілїон песетів, але брилянті не хотїла брати і також віддала тій дамі. Та видатки, хоч оперті на благородности, зруйн вали маєток княжни. „Приятелї", що до недав крутили ся коло неї, покинули єї; тому три ро маєтку не стало і княжна померла тепер в бі самотї і гризотї. Так сьвіт платить.

— **Пригоди на провінциї.** Прикро дові вати ся, що старі господарі позбавляють се

На яких дві або три милї від пристани стояла француска ескадра воєнна; трохи близше берега були знов привязані ланцухами кораблї торговельні, котрі своїми різнобарвними фляґами надавали пристани живописного виду.

Була перша година, коли „Феррато" запустив якор коло порту Ля Ґулетта. По сповненю звичайних формальностий, позволено пасажирам парового яхту вийти на беріг. Доктор, Петро, Люїджі та его сестра сїли на корабельну лодку та поплили вузким каналом, в котрім завсїгди повно кораблів. По якімсь часї станули они коло якоїсь площі, обсадженої деревами і забудованої по боках двірками, аґентурами та каварнями. На сїй площи, перед входом до головної улицї Ля Ґулетта, було повно людий: Мальтанцї, Жиди, Араби, францускі вояки та місцеві жителї.

Лист Борика був писаний з Картаґа, а се імя та кілька верх землї лежачих розвалин єсть і все, що лишило ся з Ганнібалевого міста.

Щоби дістати ся до берегів Картаґени, неконче потреба уживати малої, італїяньскої зелїзницї, що сполучає Ля Ґулетту з Тунїсом та іде доокола озера Баґіра. Можна вигідно піти або стежкою вздовж берега, або дорогою, повною пороху, аж до обніжя горба, на котрім стоїть каплиця сьвятого Людвика і монастир альжірских місіонарів.

Коли доктор і єго товариші вийшли з лодки, стояло на площи як-раз кілька возів з малими кониками. Як стій сїли они на один з тих возів і приказали візникови їхати чим скорше до Картаґени. Віз переїхав скоренько через головну улицю Ля Ґулетти і минув прекрасні двірки, в котрих мешкають богаті Тунетанцї підчас великої спеки, дальше палати Керадіне і Мустафа, що стоять над берегом при входах до старих портів картаґіньскої столицї. Більше як два тисячі лїт тому назад занимала цїле се місце на березї соперниця Риму, почавши від кінця Ля Ґулетти аж до пригірка, котрий тепер називає ся по єї імени.

Каплиця сьвятого Людвика, на малім, двіста стіп високім горбі, стоїть на тім самім місци, на котрім погиб француский король в 1270 р. Она стоїть посеред парку, в котрім більше старосьвітских черепів, архітектонїчних розбитків, відламків від статуй, ваз, написий і стовпів, як дерев та корчів. Поза ним єсть монастир місіонарів, котрих ігуменом єсть тепер отець Делятр, учений археольоґ[4]). З вижини сего парку видко на цїле піскувате побереже від пригірка Картаґо аж до перших домів Картаґени.

При споді горба стоїть кілька палат арабскої будови з рядами стовпів на лад анґлїйский. По тамтім боцї єсть залив, котрого всї пригірки та роги і пасма гір, хоч не мають розвалин, славлять ся історичними згадками.

Побіч палат і сільских двірків, що тягнуть ся аж до старого порту воєнного і торговельного, можна денеде в ярах між горбами побачити і нужденні хати, в котрих мешкають бідні люди з околицї. Мало що не всї з них не знають нїякого иншого ремесла, як лиш шукати в земли за більше або менше цїнними черепами з картаґіньских часів, за бронзами, дорогоцїнними каменями, медалями та грішми, котрі від них купує монастир для свого археольоґічного музея — більше з милосердия, як з потреби.

Деякі із тих хат мають лиш дві або три муровані стїни; можна би їх назвати розвалинами марабутів, котрі в підсоню сего побережа остались білими.

Доктор і его товариші їздили від одної до другої із сих хат та заглядали до кождої; шукали, де мешкає пані Баторова, хоч аж не хотїли вірити, щоби она зійшла на таку велик нужду.

Нараз станув віз перед якоюсь дрантиво хатою, котрої двері подобали на діру, вибит в мурі, зарослім буряном. В сих дверех порозї сидїла якась старенька бабуся в чорн чипци на голові.

Петро зараз єї пізнав! — Він аж кри нув!... То була его матїр!... Він припав неї, упав на колїна і обняв єї руками.... А она була байдужа на его повитане, видко, не пізнавала.

— Мамо!... Мамо!... — кликав він, під коли доктор, Люїджі та его сестра приступи до них.

Зпоза угла розваленої хати вийшов в с хвили якийсь дїдусь.

То був Борик.

Він пізнав насамперед доктора Антекі і припав перед ним на колїна. Відтак поба Петра.... Петра, за котрого тїлом ішов аж кладовище в Дубровнику.... То вже було богато для него. Він повалив ся як нежив і лиш ще его уста прошептали слова:

— Она зійшла з розуму.

Тепер, коли син відшукав матїр, ли лось з неї ще лиш бездушне, несьвідомо ді юче тїло. На вид своєї дитини, котру уваж за померту, а котра нараз станула жив перед нею, она не була навіть в силї пригад собі минувшости.

Пані Баторова встала і лиш завернула не своїми очима. Як би нїчого не виділа, сказавши анї слова, зайшла у марабут, к на знак доктора Антекірта пішла Мария нею.

Петро станув як би остовпілий п дверми і не міг анї кроком поступити ся.

Тимчасом доктор відтер Борика і знову прийшов до памяти.

— Ви, пане Петре, ви.... ви живете! відозвав ся він.

---

[4]) Археольоґ зве ся той, хто збирає і розсьлїджує памятники старини.

житя. В Дрогобичи втопив ся у власній керници Михайло Федчак, що мав уже 70 літ. А в Залучу в снятиньскім повіті повісив ся господар Лукіян Воєвідка, що мав 54 літ. — В Потиличи в равскім повіті в каменоломі Пайґерта засипала земля робітника Гриня Вороничa. — В Перемишли на дзвірци при будові огрівальні впав з висоти 12 метрів робітник Осип Гембалевич і забив ся на смерть. — В Летни в дрогобицкім повіті втопив ся 7-літний Онишко Ковальский, коли набирав воду з потока. — В Любичи королівскій вмерла від попареня нафтою 19-літна Хайка Шіф.

— **Недодержане слово.** На слугу львівску Марию Гула прийшов такий час, що мусїла в кімсь закохати ся. Звістно, таке нещастє ходить по людях, а не по лісї. Але Мария Гула мабуть досить перебирчива, бо замість вибрати собі якого християнина, вибрала собі Семена, а властиво Шмуля Фай. Га, і так буває на сьвітї.... Фай обіцяв вихрестити ся, оженити ся, а поки що зажадав 16 зр. задатку на посаг. Мария дала єму грошї. Шмуль взяв, але про зміну віри і женитьби анї не думав. Тодї Мария пішла на полїцию і заскаржила судженого о обманьство. Полїция казала їй вдати ся до суду і там, замість перед престолом, закінчить ся її знайомість.

— **Добрий сторож.** Віденьска полїция вислїдила пару злодіїв, чоловіка і жінку, що від осьмох лїт обкрадали льокаторів тої каменицї, в котрій самі служили за сторожів. Сторож звав ся Кароль Мецнер і мешкав при улици Генрика ч. 4. Підробив ключі до всїх мешкань льокаторів і обкрадав їх особливо в лїтї, коли виїзджали на село. На слїд злодія навів папір рентовий на 500 зр., вкрадений тому два роки з зелїзної каси разом з иншими предметами у фірми Штрос, що має бюро в тім самім домі. Тому що фірма не мала тодї на нікого підозріня, отже не давала знати полициї, тілько зарядила амортизацию украденого паперу. Тому кілька днів одержала фірма повідомленє від угорского міністерства скарбу, що прислану облїґацию вже виплатило. Фірма Штрос дала зараз знати полїциї і та вислїдила, що Кароль Мецнер зголошував ся свого часу з тим папером до віденьского Creditanstalt. Відтак вислїдили, що той Мецнер сторож, закликали его до полїциї і він вкінци признав ся до крадежи. Полїция зробила ревізию в его домі і вислїдила цїкаві річи. Найперше найшла квіт на сиродану облїґацию. В пивници і хатї Мецнера був цїлий маґазин скрадених річий. Льокатори не давали звичайно знати полициї, коли їм що пропало, через що Мецнер міг красти довгі лїта. Богато предметів уже продав був, але двайцять повних скринь мав ще на складї. В тих скринях була одежа, біле, товар, срібло, знаряди господарскі. Треба було великого воза, щоби те все завезти до полїциї. Мецнер „заробив“ таким способом кілька тисяч, а то, що мав на сховку, також було варте тисячі. Нікому з льокаторів не прийшло і на думку, що то Мецнер з жінкою краде. Всї мали їх за дуже порядних людий і аж тепер пересьвідчили ся, які они були порядні.

— **Пильнуйте дїтий!** З Кранцберґа в повіті самбірскім маємо вістку, що там двох хлопцїв (один мав 6 лїт, другий 9) залїзли в скриню, коли родичів не було дома. Не знали, що замок сам замикає ся, коли віко спаде і спустили віко. Скриня замкнула ся, довгий час не приходив нїхто до хати і в скрини задушив ся 9-лїтний хлопець, а шестилїтного добули ледви живого. То було дня 18 с. м. — Знов же з Камінків великих в Коломийщинї пишуть нам, що там троє дїтий зарібницї Волощучки задушили ся в димі. Мати пішла на зарабок, а дїти, не знати як, запалили солому. Дїти мали від одного року до пять. Тепер ще нещасна зарібниця мусить покутовати за недозір дїтий.

Всячина.

— **Правила для курцїв.** Лїкарі говорять і сяк і так про шкідливість куреня тютюну, а в людий перемагає очевидно думка, що тютюн не шкодить, і курять, що ся влїзе. Ще в роцї 1888 викурили в нашій державі тютюну за 77 і пів мілїона зр., а на другий 1895 рік сподїває ся держава мати 88 і пів мілїона зр. з продажи самого тютюну. О чім же то сьвідчить, як не о тім, що тепер і велике і мале курить? Отже треба погодити ся з думкою, що не так скоро настане час, коли люди покинуть робити з рота комин. Добрий курець повинен мати свій тютюн і гаманець, а від коли є сїрники, то й сїрники — так приповідають люди. Але добрий курець повинен знати ще й такі випробовані правила при куреню. Один лїкар зібрав ті ради разом і видрукував їх, щоби курцї не шкодили собі без потреби та ще й за свої власні грошї. Правила ті такі: 1. Не кури такого циґара з листя, що не хоче горіти і не тягне добре, бо в такім випадку богато нікотини входить в дим, а разом з димом в тїло курця, що є шкідливе. 2. Кури в люльцї тілько дуже легкий тютюн. До люльки не має воздух доброго приступу і тому при сильнїйшім тютюнї витворює ся в нїй богато нікотини. 3. Темних циґар не кури, бо в них є за богато шкідливого амоняку тому, що они за сильно кислі. 4. Найшкідливійші є циґара гавана і їх можна курити найбільше два на день і то все по їдї. 5. Не докурюй нїколи циґара аж до кінця, бо при кінци оно що раз тяжше. І не ликай диму, бо остра нїкотина шкодить жолудкови. 6. Такого циґара, що загасло і лежало довший час, не бери вже в уста, коли тобі не жаль. 7. Коли можеш, кури люльку на довгім цибусї, а цибух треба все добре чистити, бо осад на нїм дуже шкідливий. 8. Не кури анї циґара анї папіроса без чистої циґарницї, тодї богато нїкотини дістає ся до слини, а від того можна дуже легко захорувати, дістати сильного завороту голови і т. п. 9. Доки чоловік не виріс і не має ще двайцять лїт, не повинен і думати о тютюнї. Як би хлопцї розуміли, як собі шкодять тютюном, то би певно не курили. 10. Коли не маєш охоти курити, то не кури анї циґара, анї папіроса, анї люльки і не силуй себе до того. 11. Коли куриш, то не висувай занадто губи, тілько притулюй циґарницю до уст. Коли маєш зранені троха губи, стережи ся, щоби до крови не дістала ся нїкотина, бо може затроїти чоловіка на смерть. 12. Натщо і в ліжку не кури нїколи. При хорих не кури також, бо й тобі і хорим пошкодить. До тих дванайцяти рад лїкаря ми додамо від себе ще одну 13: Коли не можеш собі сам заробити на тютюн, то обійди ся смаком. Тихцем зпід курки покладків не вибирай і до Мошка не неси, бо то великий гріх.

Телєґрами.

Триєст 27 жовтня. Для лїпшого удержаня порядку вислано з розпорядженя намістництва компанію піхоти для скріпленя залоги в Пірано. Ситуация в Піранї не змінена.

Петербург 27 жовтня. Професор Ґрубе з Харкова не хотїв піднятя ся операциї царя заявляючи, що не хоче брати на себе отвічальности. — Весїлє царевича назначено на день 29 с. м., але зміна сего речинця все ще можлива.

Петербург 27 жовтня. Вчерашний бюлєтин з 11 год. перед полуднем каже, що цар спав послїдної ночи досить добре, апетит має добрий, проявів сонливости і атаків корчевих не було; пухлина трохи збільшила ся.

Ростов над Доном 27 жовтня. В середу виховзнув ся курерский поїзд, їдучий з Владикавказу, при чім згинив машиніст, а 35 людий єсть тяжко покалїчених.

Казань 27 жовтня. Вчера наїхав на Волзї пасажирский пароход „Цариця“ на пароход наборовий і затопив его, при чім погибло 8 людий.

Берлин 27 жовтня. З важних причин державних залишив цїсар намірену подорож до Блянкенбурґа. Кажуть, що цїсар приняв димісию Айленбурґа, але потвердженя сеї вісти нема.

Берлин 27 жовтня. Канцлер ґр. Капріві подав ся до димісиї, котру цїсар приняв.

Білґрад 27 жовтня. Кабінет Николаєвича подав ся до димісиї, але король ще єї не приняв.

Льондон 27 жовтня. Тутешна росийска амбасада уповажнила бюро Райтера заявити: З Ливадиї наспіла вчера рано телєґрама, після котрої цар має ся значно лїпше снїдав з добрим апетитом. Яхт „Полярная звізда“. дістав приказ плисти до Ливадиї, щоби забрати царя і єго родину на Корфу.

За редакцию відповіда: Адам Креховецкий.

— Та жию — відповів Петро — жию.. хоч волїв би таки не жити:

Доктор кількома словами пояснив Борикови, що стало ся було в Дубровнику, а старий слуга розповів єму відтак з великим трудом, в якій нуждї жиють они вже від двох місяцїв.

— Передовсім скажіть менї — спитав доктор — чи панї Баторова зійшла з розуму за своїм сином?

— Нї, паноньку, нї — відповів Борик і ось що розповів:

Панї Баторова, що була тогди сама одна, як палець, на сьвітї, виїхала з Дубровника та осїла в селї Вінтічельо, де мешкало кількох єї свояків. В тім часї задумала она продати все то, що ще було лишило ся в єї малїй хатї, бо не хотїла вже там мешкати.

В шість недїль опісля вернула она длятого з Бориком знову до Дубровника, щоби тут залагодити своє дїло, а коли прийшла до дому при улици Марінеля, застала там в скриницї на листи якесь письмо.

Она прочитала то письмо і крикнула якимсь таким несамовитим голосом, як коли-б вже тогди їй в голові щось перевернуло ся. Відтак побігла улицею на Страдоне, зайшла до Торонталевого двора і там запукала до дверий а і єї зараз пустили.

— До Торонталевого двора? — спитав Петро.

— Так! — відповів Борик, а коли я панию Баторову здогонив, она вже мене не пізнавала... Вже була...

— Чого-ж моя мати побігла була до Торонталевого двора?... Чого?... спитав Петро ще раз, і споглядав на старого слугу, як коли-б не міг того зрозуміти, що той говорив.

— Видко, що хотїла поговорити з паном Торонталем, — відповів Борик, — але того вже від двох днів не було дома; виїхав кудись разом з донькою, а нїхто не знав, куди.

— А той лист... той лист?

— Я єго не міг вже опісля знайти, пане Петре — відповів дїдусь. — Або єго панї Баторова десь загубила, або подерла, а може хтось взяв єго від неї, коротко сказавши, я нїколи вже не довідав ся, що було в тім листї написано.

Отже тут була якась тайна. Доктор, котрий не обзиваючись анї одним словом слухав сего оповіданя, не міг відгадати сего кроку панї Баторової. Що би то так гнало єї до двора при Страдоне, до котрого она не повинна була заходити, та що би то так сильно потрясло нею, що она, довідавшись, що Сілєс Торонталь десь щез, аж зійшла з розуму?

Старий слуга до кількох мінут докінчив своє оповіданє. Коли єму удало ся щасливо затаїти стан здоровля панї Баторової, попродав він все, що ще їй було лишило ся. Божевільність нещасливої панї Баторової проявляла ся спокійно і тихо, а то дало єму можність усунути всяке підозріне. Він хотїв конче покинути Дубровник і за кілька днів удало ся єму виїхати пакетовим кораблем за море і так дістав ся він до Туніса, чи радше до Ля Ґулетти. Тут постиновив він осїсти.

В отсїм розваленім марабутї доглядав він як міг панюу Баторову, котра разом з розумом стратила і мову. Але его средства були так скупенькі, що він предвиджував хвилю, в котрій обоє попадуть в найбільшу нужду. Тогди то прийшов старому слузї на гадку доктор Антекірт, і він написав лист до него, а що не знав де доктор перебуває, то здав той лист на ласку Божу. Та й видко, що провидїнє Боже було добрим почтарем, бо лист дійшов до того, до кого був написаний.

(Дальше буде).

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.